

JÕELÄHTME VALLAVOLIKOGU

Hr Erik Kosenkranius
Keskkonnaamet
Narva mnt 7a
15172 TALLINN
info@keskkonnaamet.ee

Teie: 20.11.2013 nr HJR 10-5/13/ 24668 -2

Meie: 29.11.2013 nr 10-5/3510-1

Jõelähtme Vallavolikogu seisukohad seonduvalt Jägala lubjakivikarjääri kaevandamise loa taotluse menetluse uuendamise eelnõuga

Austatud peadirektori asetäitja hr Kosenkranius

Täname Teid, et olete 20.11.2013 kirjaga nr. HJR 10-5/13/24668-2 edastanud Jõelähtme Vallavolikogule seisukoha avaldamiseks Jägala lubjakivikarjääri kaevandamise loa taotluse menetluse uuendamise eelnõu (edaspidi: kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu).

Vallavolikogu, olles tutvunud kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõuga, ei saa paraku sellega nõustuda. Meie esimeseks seisukohaks on, et antud olukorras ei ole kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamine võimalik. Jõelähtme Vallavolikogu teiseseks alternatiivseks seisukohaks on, et kui isegi selline kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamine siiski oleks võimalik, ei saaks kindlasti selline uuendatud menetlus jätkuda Jägala lubjakivimaardla 1 ploki all lasuva ehituslubjakivi kaevandamise loa taotluse keskkonnamõju hindamise aruande täiendava avaliku väljapanekuga. Oma eeltoodud seisukohtasid põhjendab Jõelähtme Vallavolikogu alljärgnevalt.

1. Haldusmenetluse uuendamist võimaldavad alused on sätestatud haldusmenetluse seaduse (edaspidi: HMS) § 44 lg-s 1 ning need alused on järgmised:

- taotluse esitaja õigusi kestvalt piirava haldusakti andmise aluseks olnud asjaolu või õigusnorm on ära langenud;
- asjas ilmnevad uued olulised tõendid, mis ei olnud isikule haldusmenetluse ajal teada;
- jõustunud kohtuotsusega on tuvastatud, et haldusakt on antud või toiming on sooritatud pettuse või ähvardusega või muul viisil haldusorgani õigusvastase mõjutamise tulemusena või et haldusorgani nimel tegutsenud isik on haldusmenetluse käigus pannud toime kuriteo;
- jõustunud kohtuotsusega on tühistatud kohtuotsus, millel haldusakt põhines.

Leiame, et praeguses olukorras – Riigikohtu halduskolleegiumi 15.10.2013 kohtuotsusega haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 on tühistatud Keskkonnaameti 09.06.2011 korraldusega nr. HJR 1-

15/11/431 välja antud kaevandamisloa HARM-113 – ei esine mitte ükski HMS § 44 lg-s 1 sätestatud alustest.

Kuivõrd antud juhul mitte ükski HMS § 44 lg-s 1 sätestatud alustest ei esine, siis kindlasti ei saa Keskkonnaametil lasuda kohustust kaevandamisloa taotluse menetlus uuendada.

Lisaks sellele on väga küsitav, kas haldusmenetluse avatud menetluse formaat, sõltumata sellest, kas esineb mõni HMS § 44 lg-s 1 sätestatud alus või mitte, üldse võimaldab menetluse uuendamist. HMS-is sisalduvad avatud menetluse sätted (§-id 46-50) ning maapõueseaduses (edaspidi: MaaPS)-is kaevandamisloa taotlemist ja selle taotluse menetlemist reguleerivad §-id 28 ja 29 menetluse uuendamise instituuti ette ei näe. Nähtuvalt HMS § 46 lg-st 4 on muude haldusmenetlust reguleerivate sätete kohaldamine avatud menetluse korral piiratud ning HMS-i muud sätted kuuluvad kohaldamisele vaid ulatuses, mis on kooskõlas avatud menetluse eesmärgi ja olemusega. Avatud menetluse üheks eesmärgiks on laiemat üldsust puudutavate haldusmenetluste korral võimalikult paljude puudutatud isikute kaasamine läbiviidavasse haldusmenetlusesse ning võimalikult paljudele isikutele võimaluse andmine haldusmenetluse ja selle lõpptulemuste mõjutamiseks. Viimatinimetatud avatud menetluse eesmärki silmas pidades ei saa pidada lubatavaks olukorda, kus kord juba toimunud ja lõpule jõudnud avatud menetlust asutakse uuendada. Selline kord juba lõppenud avatud menetluse uuendamine loob tarbetut segadust ja pärsib avalikkuse võimet aru saada menetluse käigust ning oma huvide ja õiguste kaitseks menetluses efektiivselt osaleda.

Seega leiame kokkuvõtlikult – tulenevalt avatud menetluse instituudi olemusest ning pidades silmas, et HMS § 44 lg-s 1 toodud ühtegi alust antud juhul ei esine – et Jägala lubjakivikarjääri kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamine ei ole antud olukorras õiguslikult võimalik. Juhul, kui OÜ Vao Paas tunneb jätkuvalt huvi kaevandamisloa väljastamise vastu Jägala lubjakivimaardla Jägala lubjakivi mäeeraldisel lubjakivi kaevandamiseks, tuleb OÜ-l Vao Paas esitada uus kaevandamisloa taotlus.

2. Isegi, kui käesoleva kirja punktis 1 tooduga mitte nõustuda (Jõelähtme Vallavolikogu jääb punktis 1 esiletoodu juurde), soovime teisele alternatiivse seisukohana märkida järgmist. Meie arvates on ebaõiged ja põhjendamatud kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu resolutsiooni punktid 3 ja 4.

2.1. Motiveerimaks, miks kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu resolutsiooni punktid 3 ja 4 on meie hinnangul ebaõiged ja põhjendamatud, tuleks esmalt süveneda Riigikohtu halduskollegiumi poolt 15.10.2013 haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 tehtud kohtuotsusesse.

Mainitud kohtuotsuse motiveeriva osa punktist 23 nähtub: „Sotsiaal-majanduslike olude iseloomustust pidas SA Säästva Eesti Instituut (SEI) oma eksperdi-hinnangus väga puudulikuks (I kd, tl 243). Nii haldus- kui ka ringkonnakohus viitavad, et sotsiaal-majanduslik uuring on esitatud KMH aruande p-s 7.13 ja OÜ Inseneribüroo Steiger töös. Nimetatud materjalid olid aga olemas ka enne SEI eksperdi-hinnangut ning SEI ei pidanud olemasolevat infot piisavaks. Kuigi KMH aruannet on pärast SEI eksperdi-hinnangu saamist täiendatud teise kõitega, ei ole seejuures täiendatud sotsiaal-majanduslikku iseloomustust. Seega tuleb järeldada, et puudusi ei kõrvaldatud – seda on nentunud ka ringkonnakohus. Juhul kui vastustaja leidis erinevalt SEI-st, et selles osas puudusi ei ole, siis tulnuks seda järeldust põhjendada – antud juhul vaidlusalusest korraldusest ega KMH aruande heakskiitmise otsusest sellist põhjendust ei nähtu. Kollegium on seisukohal, et KMH aruanne on seetõttu puudustega ning kaevandamisloa andmiseks ei ole kogutud kogu vajalikku teavet.“

Kõnealuse kohtuotsuse motiveeriva osa punktis 24 on selgitatud: „KeHJS § 22 lg 5 p 2 sätestab, et KMH aruande heakskiitmata jätmise korral tuleb aruanne uuesti avalikustada KeHJS §-des 16 ja 17 sätestatud korras. Kolleegium nõustub kaebaja seisukohaga, et KeHJS säte on imperatiivne ega anna kaalutusruumi. Kuivõrd KKT oli jätnud KMH aruande heakskiitmata, tuli aruanne uuesti avalikustada. Seega ei ole vastustaja põhjendused relevantset ning uue avaliku väljapaneku ja arutelu korraldamata jätmise oli õigusvastane.“ Sama lahendi punktis 28 on täpsustatud: „Käesolevas asjas on vastustaja KMH menetluse käigus rikkunud imperatiivset seaduse sätet, mis puudutab KMH aruande avalikustamist. Kolleegiumi hinnangul ei ole võimalik välistada, et õiguspärase haldusmenetluse korral olnuks menetluse lõpptulemus teistsugune. Seetõttu tuleb MTÜ Ruu küla heakorra selts kassatsioonkaebus rahuldada, tühistada haldus- ja ringkonnakohtu otsused ning teha uus otsus, millega rahuldada kaebus ja tühistada Keskkonnaameti 9. juuni 2011. a korraldus nr HJR 1-15/11/431.“

Seega ilmneb Riigikohtu halduskolleegiumi 15.10.2013 kohtuotsusest haldusasjas nr. 3-3-1-35-13, et

- 1.) ka täiendatud keskkonnamõju hindamise aruanne oli puudulik, sest selles puudus sotsiaal-majanduslike mõjude nõuetekohane analüüs ja**
- 2.) keskkonnamõju hindamise aruande teistkordne avalikustamata jätmise on vaadeldav haldusmenetluse olulise rikkumisena ja ei saa välistada, et õiguspärase haldusmenetluse korral oleks avatud menetluse lõpptulemus olnud teistsugune.**

2.2. Motiveerimaks edasi, miks kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu resolutsiooni punkt 3 on meie hinnangul ebaõige ja põhjendamatu, tuleks järgnevalt pöörata tähelepanu keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (edaspidi: KeHJS) §-idele 22, 21, 16 ja 17.

Harjumaa Keskkonnateenistus jättis 16.06.2008 keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmata. Keskkonnamõju hindamise (KMH) järelevalvaja, tollase keskkonnateenistuse poolt toodi esile viis olulist lünka ja puudust:

- kaevandatud ala põhjalike korrastamislahenduste puudumine;
- puudub alternatiivide tervikkäsitlus;
- puudub karjääri rajamise ja toimimisega ning hilisema sulgemisega kaasneva sotsiaalmajandusliku mõju analüüs;
- kumulatiivse mõju analüüs on puudulik;
- ei ole tehtud selgeid ettepanekuid arendaja kohustuste osas leevendusmeetmeid rakendades.

Seetõttu ning lähtudes KeHJS § 22 lg-st 3 pidi OÜ Väo Paas kui arendaja keskkonnamõju hindamise aruannet parandama ja täiendama ning keskkonnamõju hindamise aruande uuesti avalikustamata vastavalt KeHJS §-ides 16 ja 17 toodule.

Nagu nähtub Riigikohtu halduskolleegiumi poolt 15.10.2013 haldusasjas nr. 3-3-1-35-13 tehtud kohtuotsuse punktidest 23 ja 24 ei parandanud OÜ Väo Paas keskkonnamõju hindamise aruannet nõuetekohaselt, jättes kaevandamise sotsiaal-majanduslikud mõjud analüüsimata, ning samuti ei toimunud keskkonnamõju hindamise aruande uut avalikustamist.

KeHJS § 22 lg 6 kohaselt toimub juhul, kui keskkonnamõju hindamise aruanne on jäetud heakskiitmata, selle keskkonnamõju hindamise aruande esitamine hindamise järelevalvajale heakskiitmiseks ajaliselt pärast keskkonnamõju hindamise aruande avalikustamist, parandamist ja täpsustamist.

Antud juhul oli Harjumaa Keskkonnateenistus jätnud keskkonnamõju hindamise aruande 16.06.2008 heaks kiitmata, kuid ajaliselt hiljem ei ole toimunud selle keskkonnamõju hindamise

aruande nõuetekohast parandamist (kaevandamise sotsiaal-majanduslike mõjude analüüs on jätkuvalt puudulik) ja aset ei ole ka leidnud selle aruande avalikustamist. Sellises kontekstis ei saa Harjumaa Keskkonnateenistuse poolne 24.09.2008 keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmine olla õiguspärane ja luua õiguslikke tagajärgi. Rõhutame veelkordselt, et KeHJS § 22 lg 6 alusel oleks Harjumaa Keskkonnateenistusel olnud võimalik keskkonnamõju hindamise aruanne heaks kiita alles pärast seda, kui a.) kõik keskkonnamõju hindamise aruande juures olevad puudused oleksid olnud kõrvaldatud ja b.) oleks toimunud parandatud keskkonnamõju hindamise aruande uus avalikustamine.

Käesoleva kirja punktis 2.2. toodut kokku võttes leiame, et eksitav ja ebaõige on kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu resolutsiooni punktist 3 nähtuv, nagu oleks keskkonnamõju hindamise aruanne juba Harjumaa Keskkonnateenistuse poolt 24.09.2008 heaks kiidetud. Kuivõrd KeHJS § 22 lg-s 6 sätestatud heakskiitmise eeldused täidetud ei ole – seisuga 24.09.2008 ei olnud kõiki puudusi keskkonnamõju hindamise aruande juures kõrvaldatud ja täiendatud keskkonnamõju hindamise aruannet ei olnud ka avalikustatud – siis ei olnud Harjumaa Keskkonnateenistusel 24.09.2008 ka õiguslikult võimalik kõnealust keskkonnamõju hindamise aruannet heaks kiita. Selline minetus toob meie arvates igal juhul kaasa Harjumaa Keskkonnateenistuse 24.09.2008 heakskiidu õigusvastasuse.

2.3. Motiveerimaks edasi, miks kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu resolutsiooni punkt 4 on meie hinnangul ebaõige ja põhjendamatu, tuleks järgnevalt pöörata tähelepanu KeHJS §-idele 22 ja 18.

KeHJS § 22 lg-st 5 ilmneb, et keskkonnamõju hindamise aruande heaks kiitmata jätmise korral peab aset leidma keskkonnamõju hindamise aruande uus avalikustamine.

Antud juhul omab aga olulist tähtsust KeHJS § 18 lg 7, milles on sätestatud, et kui arendaja ei ole kahe aasta jooksul keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmisest arvates otsustajale keskkonnamõju hindamise aruannet avalikuks väljapanekuks esitanud, kaotab keskkonnamõju hindamise programm kehtivuse ning keskkonnamõju hindamiseks peab koostama uue programmi.

Oleme seisukohal, et KeHJS § 18 lg 7 on kohaldatav ka olukorras, kus otsustaja on jätnud keskkonnamõju hindamise aruande heaks kiitmata ning seejärel ei esitata parandatud keskkonnamõju hindamise aruannet uuesti avalikuks väljapanekuks kahe aasta jooksul keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmisest arvates.

Kuna käesoleval juhul on möödunud KeHJS § 18 lg-s 7 sätestatud kaheaastane tähtaeg, siis leiame, et keskkonnamõju hindamise programm on antud juhul kaotanud kehtivuse. Seega, kui isegi haldusmenetluse uuendamine oleks antud juhul võimalik (Jõelähtme Vallavolikogu hinnangul see võimalik ei ole käesoleva kirja punktis 1 toodud põhjustel), siis igal juhul peaks kaevandamisloa väljastamise taotluse menetlus jätkuma uue keskkonnamõju hindamise programmi koostamisest ja heakskiitmisest alates. Seetõttu on ka eksitav kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu resolutsiooni punktis 4 toodu, mille kohaselt tuleks viia läbi üksnes keskkonnamõju hindamise aruande täiendav avalik väljapanek ja arutelu. Olukorras, kus puudub kehtiv keskkonnamõju hindamise programm ei ole võimalik rääkida keskkonnamõju hindamise aruandest.

2.4. Täiendavalt olgu märgitud, et uue keskkonnamõju hindamise programmi koostamise ja heakskiitmise vajaduse tingib ka tõik, et vahepealsel ajal on mitmed faktilised asjaolud muutunud. Kõige olulisemad faktilised muudatused on meie arvates järgmised.

Esiteks, OÜ Vermont Invest on esitanud Keskkonnaametile taotluse geoloogilise uuringuloa väljastamiseks Jägala lubjakivimaardla II ploki suhtes, mis vahetult piirneb selle mäeeraldisega, mida puudutab kaevandamisloa taotluse menetluse uuendamise eelnõu.

On küll õige, et Jõelähtme vald ei ole andnud nõusolekut geoloogilise uuringuloa väljastamiseks OÜ-le Vermont Invest, kuid seonduvalt Jõelähtme valla keeldumisega on toimumas kohtumenetlus haldusasjas nr. 3-12-2075 ning ükski kohtuotsus siin jõustunud ei ole. Samuti ei ole välistatud, et kui peaks jõustuma Jõelähtme vallale soodne kohtuotsus (Jõelähtme vald on vaidluse esimeses ja teises kohtuastmes võitnud), siis antakse geoloogiline uuringuluba OÜ-le Vermont Invest MaaPS § 20 lg 3 teisest lausest lähtudes Vabariigi Valitsuse nõusolekul.

Viimatitoodust tulenevalt on Jõelähtme Vallavolikogu seisukohal, et igal juhul peaks keskkonnamõju hindamine (kui pidada siiski võimalikuks haldusmenetluse uuendamist) puudutama ka keskkonnale avaldatavaid mõjusid, mis tekivad siis, kui lisaks lubjakivi kaevandamisele Jägala lubjakivimaardla I plokis asutakse seda tegema ka II plokis. Olemasolevas keskkonnamõju hindamise aruandes sellist võimalike kumuleeruvate mõjude analüüsi üldse ei sisaldu.

Teiseks, keskkonnamõju hindamise aruande I köite koostamisest möödunud rohkem kui 8 aasta jooksul on toimunud muutusi Ruu uuringuala mõjuväljas. Mõjude kumulatsioonile annavad lisaks Jägala II ploki aktiveeritud arendustegevusele lisa veel ka Kudasoo turbatootmisala kavandatav rajamine ja kasutuselevõtt, suurenenud liiklustihedus Tallinn-Narva maanteel, uue tiheasustusala rajamine Kassi maaüksusel (detailplaneering kehtestati 2006. aastal). Eeltoodud asjaoludega pole paraku aastatetagustes KMH menetluses arvestatud.

Kaberla oja kui lõhejõe valgla kaitseks ning Ruu uuringualal kasvavate väärtuslike metsakoosluste, pinnavormide ja kaitsealuste taimede (praegu teadaolevalt roomav öövilge ala põhjaosa palumännikus ja vööthuul-sõrmkäpp Sankt Peterburi maantee läheduses) hoiuks kaalub Jõelähtme vald selle ala kaitse alla võtmist maastikukaitsealana.

Seega leiame käesoleva kirja punktis 2 toodut kokku võttes, et isegi, kui OÜ Vao Paas kaevandamisloa väljastamise taotluse menetluse uuendamine peaks olema võimalik, siis kindlasti peaks selline uuendatud menetlus jätkuma uue keskkonnamõju hindamise programmi koostamise ja heakskiitmisega, millele peaks järgnema uue täiemahulise keskkonnamõju hindamise läbiviimine.

Juhul, kui meie käesolevast kirjast johtuvalt tekib Teil täiendavaid küsimusi või mõtteid, siis oleme meeleldi valmis kohtuma nõupidamiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Art Kuum
Volikogu esimees